

Čís. 3025.

Tisková novela (zákon ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.).

Nárok na odškodné ve smyslu § 17 zákona jest soukromoprávním nárokem na zadostiučinění za újmu na statcích nehmotných, za příkoří způsobené ohrožením dobrého jména uražené osoby, nikoliv náhradou hmotné škody, již by bylo nutno prokázati; výrok o něm není součástí výroku ani o vině ani o trestu; není třeba, by byl návrh na jeho prisouzení pojat již do obžalovacího spisu, stačí, byl-li učiněn teprve při hlavním přelíčení; výrok o něm jest napadati odvoláním, nikoliv zmateční stížností.

Použití práva upustiti od uložení trestu podle § 18 zákona jest ponecháno volnému uvážení soudu; nepoužití tohoto práva jest napadati odvoláním, nikoliv zmateční stížností; podmínkou beztrestnosti podle § 18 zákona jest zadostiučinění nabídnuté při jednání o smír (při smírném jednání podle § 8 zákona); pozdější nabídkou nemůže býti založena ona beztrestnost.

Soukromý obžalobce může žádati (§ 14 čís. 2 zákona), by byl rozsudkový výrok uveřejněn také v listech jeho strany.

Byl-li obžalovaný (pro přečin urážky na cti) uznán vinným toliko přestupkem podle § 6 tisk. nov., jest při výměře trestu a posuzování přitěžujících a polehčujících okolností vzítí za základ jen tento výrok; pojmově jest tu vyloučena soustavná akce na straně obžalovaného.

Podle § 261 tr. zák. má býti peněžitá pokuta, uložená na místě trestu vězení, přiměřenou také výdělkovým poměrům odsouzeného.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1927, Zm I 751/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací usnesl se v neveřejném zasedání o zmateční stížnosti a o odvolání obžalovaného a o odvolání soukromého obžalobce do rozsudku zemského trestního soudu v Praze jako soudu kmetského ze dne 29. září 1927, jímž byl obžalovaný uznán vinným přestupkem zanedbání povinné péče podle § 6 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. a odsouzen podle téhož ustanovení zákona s použitím §§ 266, 260 b) tr. zák. a za použití § 261 tr. zák. k peněžitě pokutě 700 Kč, v případě nedobytnosti do vězení na sedm dnů, zostřeného jedním postem, a dále k zaplacení odškodného 2.000 Kč soukromému obžalobci za příkoří jemu způsobené, a jímž nebylo vyhověno návrhu soukromého obžalobce, by bylo vysloveno v rozsudku, že jest soukromý obžalobce oprávněn uveřejniti výrok rozsudkový na náklad obžalovaného v časopise »P. L.« a »P. L. Večerník«, takto: Zmateční stížnost obžalovaného se zamítá. Rovněž jeho odvolání z výroku o odškodném podle § 17 tisk. nov. a z výroku o upuštění od potrestání podle § 18 tisk. nov. se zamítá. Odvolání soukromého obžalobce z výroku o trestu se vyhovuje potud, že peněžitá pokuta, obžalovanému prvním soudem s použitím § 261 tr. zák. uložená, na jejíž místo v případě nedobytnosti nastupuje trest vězení v trvání sedmi dnů, zostře-

ného jedním postem, se zvyšuje na 1.400 Kč. Dále se vyhovuje odvolání soukromého obžalobce z výroku o uveřejnění rozsudku podle § 14 čís. 2 tisk. nov. a výrok ten se mění v ten rozum, že soukromý obžalobce jest oprávněn uveřejniti na náklad odsouzeného rozsudkový výrok v časopisech »P. L.« a »P. L. Večerník«, ne však přes částku 200 Kč při každém z těchto časopisů.

D ů v o d y:

Proti rozsudkovému výroku, jímž byl obžalovaný podle § 17 tisk. nov. odsouzen zaplatiti soukromému obžalobci odškodné 2.000 Kč za příkoří jemu způsobené, namítá stížnost, že návrh soukromého obžalobce k tomu směřující nebyl pojat do obžaloby, nýbrž byl učiněn teprve při hlavním přelíčení, a že proto měl býti zamítnut jako opozděný. Ježto se tak nestalo, spatřuje v tom stěžovatel důvody zmatečnosti podle § 281 čís. 8 a 9 c) tr. ř. Po stránce formální nutno především zdůrazniti, že výrok o odškodném ve smyslu § 17 tisk. nov., který může býti vysloven toliko v rozsudku odsuzujícím, není součástí ani výroku o vině ani výroku o trestu, nýbrž jest to zvláštní rozhodnutí o soukromoprávním nároku uražené osoby, při němž se ovšem nejedná o náhradu škody hmotné, nýbrž o zadostiučinění za újmu způsobenou na statcích nehmotných. Toto rozhodnutí ponechává zákon volnému uvážení soudu, ovšem jen k návrhu osoby oprávněné. Lze je tedy napadati podle ustanovení § 283 tr. ř. jen odvoláním a nikoliv zmatečnými stížnostmi (srovnej též rozhodnutí č. 2680 sb. n. s.). Zrušovací soud bude proto o této námitce uvažovati jako o odvolání.

Dále vytýká zmatečnou stížnost, že nalézací soud nepřihlížel podle § 18 tisk. nov. k nabídce zadostiučinění, kterou obžalovaný učinil soukromému obžalobci při jednání o smír před hlavním přelíčením, poněvadž ji pokládal za opozděnou, a spatřuje v tom důvod zmatečnosti podle § 281 čís. 9 b) tr. ř. Avšak použití práva upustiti od uložení trestu podle § 18 tisk. nov. jest ponecháno volnému uvážení soudu, a jestliže ho nalézací soud nepoužije, není do výroku o tom přípustna zmatečná stížnost, nýbrž jen odvolání. Tento názor byl vysloven a zevrubněji odůvodněn již v rozhodnutích nejvyššího soudu čís. 2167, 2345 a 2715 sb. n. s., na něž se strany odkazují. Bude tedy i o tomto bodě stížnosti uvažováno jako o odvolání. Zmatečná stížnost obžalovaného, která jest z části zřejmě bezdůvodná a z části nebyla po zákonu provedena, byla proto podle § 4 čís. 2, 1 a § 1 čís. 2 zákona ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. na rok 1878 zamítnuta hned v neveřejné poradě.

Ani odvolání obžalovaného nelze přiznati úspěch. Odvolatel se domnívá, že návrh, by byl obžalovaný odsouzen k odškodnému podle § 17 tisk. nov., musí býti učiněn soukromým obžalobcem ve lhůtě určené k podání obžalovacího spisu, a že není přípustno, by soukromý obžalobce po uplynutí této lhůty teprve u hlavního přelíčení žádal odškodné, když tak neučinil již v obžalobě. Tento názor nelze uznati za správný. Bylo již vyloženo, že nárok na odškodné ve smyslu § 17 tisk. nov. jest

soukromoprávním nárokem na zadostiučinění za újmu na statečích nehmotných a že výrok o něm není součástí výroku ani o vině ani o trestu. Není proto nutným, by nárok na přisouzení odškodného byl pojat již do obžalovacího spisu. Ani § 17 tisk. nov., ani trestní řád nestanoví pro uplatňování tohoto soukromoprávního nároku preklusivní lhůtu, takže nebylo závady, by soud nepřihlížel k návrhu na odškodné, jež učinil soukromý obžalobce teprve při hlavním přelíčení, ježto tu nejde o návrh, jehož by bylo třeba k udržení obžaloby podle §§ 46 odst. třetí a 112 odst. druhý tr. ř. Pokud si obžalovaný stěžuje, že přisouzené odškodné 2.000 Kč jest nepřiměřeně vysoké, protože soukromý obžalobce žádné škody neprokázal, ano sám přiznal, že se pro svou osobu nedomáhá náhrady, nýbrž chce odškodné věnovati dobročinným účelům, stačí odkázati na správné odůvodnění nalézacího soudu a připomenuti, že odškodné podle § 17 tisk. nov. nemá býti náhradou škody hmotné, kterou by bylo nutno prokázati a které se ostatně může uražený vedle toho domáhati, nýbrž má býti zadostiučiněním za příkoří způsobené ohrožením dobrého jména uražené osoby, a že nezáleží vůbec na tom, jakým způsobem naloží soukromý obžalobce s přisouzeným odškodným, ježto ho v tom zákon nikterak neobmezuje.

Obžalovaný dále vytýká, že nalézací soud nesprávně pokládal za opožděnou nabídku zadostiučinění, kterou obžalovaný učinil soukromému obžalobci před hlavním přelíčením a při něm, a že proto neprávem odepřel použití ustanovení § 18 tisk. nov. Odvolání obžalovaného není ani po této stránce důvodné. Podmínkou beztrestnosti podle § 18 tisk. nov. jest, by obviněný při jednání o smír, čímž dlužno rozuměti smírné jednání v § 8 tisk. nov. upravené, nabídl uraženému takové zadostiučinění, které nalézací soud uzná za přiměřené. Z toho plyne, že pozdější nabídkou zadostiučinění nemůže býti založena beztrestnost a že soud na podkladě takové opožděné nabídky nemůže již použití práva upustiti od trestu podle § 18 tisk. nov. Tento právní názor byl vysloven v rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 2715 sb. n. s. Zrušovací soud poukazuje na zevrubné odůvodnění tohoto rozhodnutí a trvá na právním názoru tam vysloveném přes to, že ve zprávě ústavně-právního výboru senátu tisk 1884 na str. 7 bylo k § 18 uvedeno, že ustanovení tohoto § dává soudu možnost sprostiti obžalovaného i z povinnosti k náhradě útrat trestního řízení, když bylo obžalobci nabídnuto plné zadostiučinění před podáním žaloby nebo potom, avšak dříve než došlo k vynešení rozsudku, neboť toto stanovisko nedošlo náležitého výrazu v doslovu zákona a nesrovnává se s jeho vůdčí zásadou, by řízení bylo urychleno a by se dostalo uraženému co nejdříve zadostiučinění. V souzeném případě nebylo při smírném jednání podle § 8 tisk. nov., jež bylo konáno dne 17. listopadu 1926, zadostiučinění soukromému obžalobci nabídnuto, nýbrž stalo se tak teprve po více než deseti měsících a po rozsáhlém provádění důkazů pravdy dne 29. září 1927 při hlavním přelíčení, pokud se týče bezprostředně před jeho zahájením. Nalézací soud tedy právem nepřihlížel k této opožděné nabídce s hlediska § 18

tisk. nov. a pokládal ji za pouhou polehčující okolnost podle § 264 k) tr. zák. Odvolání obžalovaného bylo proto zamítnuto jako neodůvodněné.

Odvolání soukromého obžalobce z výroku o trestu nelze přisvědčiti potud, pokud dovozuje, že u obžalovaného šlo o soustavnou akci a že jest pochybným, zda lze obžalovanému věřiti, že závadné články nečetl a do tisku nedal. Rozsudkem byl obžalovaný uznán vinným toliko přestupkem podle § 6 tisk. nov. a dlužno tudíž při výměře trestu a při posuzování okolností přitěžujících a polehčujících jen tento výrok vzíti za základ. Jde-li jen o zanedbání povinné péče, vylučuje to pojmově soustavnou akci na straně obžalovaného a nalézací soud správně uznal za přitěžující okolnost jen pokračování v trestném zanedbávání povinné péče redaktorské (§ 263 a) tr. zák.), v čemž jest obsažena i vytýkaná nedbalost vyššího stupně, t. j. nedbalost delší dobu trvajících. Pokud se týče okolností polehčujících, namítá však odvolání soukromého obžalobce důvodně, že tu není polehčující okolnosti podle § 264 b) tr. zák., poněvadž podle trestního lístku byl obžalovaný již jednou trestán pro přestupek podle čl. III. zákona ze dne 15. října 1868, čís. 142 ř. zák., tedy pro podobný trestný čin, jímž byl i nyní uznán vinným. Ostatní polehčující okolnosti podle § 264 k) a l) tr. zák. byly obžalovanému přiznány důvodně, neboť obžalovaný nabídnul, třebas opožděně, uraženému zadostiučinění a k opomenutí, pro které byl odsouzen, se doznal. I když odpadla polehčující okolnost podle § 264 k) tr. zák., jest přece ještě použití práva podle § 266 tr. zák. odůvodněným. Také ustanovení § 260 b) tr. zák. bylo použito důvodně, ježto jest se obžalovanému starati o manželku a dítě. Záměnu trestu vězení v pokutu peněžitou podle § 261 tr. zák. odvolání nenapadá, domáhajíc se jen toho, by při této záměně byla obžalovanému vyměřena pokuta vyšší než 700 Kč. Po této stránce bylo odvolání soukromého obžalobce vyhověti, neboť podle § 261 tr. zák. má býti peněžitá pokuta, uložená na místo trestu vězení, přiměřenou majetkovým, t. j. také výdělkovým poměrům odsouzeného. Obžalovaný sice udal, že jest nemajetný, avšak v úvaze, že jest zodpovědným redaktorem rozšířených listů politické strany a má vysokoškolské vzdělání, má zrušovací soud za to, že jeho výdělkovým poměrům, když jde o záměnu vězení v trvání sedmi dnů, jest přiměřenou peněžitá pokuta 1.400 Kč a ne pouze 700 Kč, a výrok o trestu byl podle toho změněn.

Soukromý obžalobce odvolal se posléze i z výroku, jímž nebylo vyhověno jeho návrhu ve příčině uveřejnění rozsudkového výroku na náklad obžalovaného též v časopisech »P. L.« a »P. L. Večerník«. Soud první stolice odůvodnil svůj výrok tím, že soukromý obžalobce byl by se spokojil ve smírné cestě uveřejněním pouze v časopisech »R. P.« a »Večerník R. P.«, a dále tím, že obžalovaný hleděl při hlavním přelíčení krivdu činem svým způsobenou odčiniti. Odvolání nelze upřítí oprávněnost. Návrh soukromého obžalobce opírá se o ustanovení § 14 čís. 2 tisk. nov. a z celého stavu věci plyne, že soukromý obžalobce měl a má oprávněný zájem na tom, by rozsudkový výrok byl uveřejněn ne-

jen v listech politické strany obžalovaného, nýbrž také v hlavních listech jeho strany politické, a by tak byl očištěn zvláště i před svými stranníky. Na tom nemůže nic měniti okolnost, že v cestě smírné byl by se soukromý obžalobce spokojil s něčím jiným a že obžalovaný nabízel soukromému obžalobci jiné zadostiučinění, poněvadž ke smíru vůbec nedošlo. Odvolání v tomto bodě bylo tudíž vyhověti a naříditi, jak se stalo.

Čís. 3026.

»Udati« ve smyslu § 209 tr. zák. znamená tolik jako tvrditi. Tvrzení takové se může státi i ve formě svědectví nejen před soudem, nýbrž i před bezpečnostním úřadem nebo i jinak k dotazu těchto orgánů. Udává nejen ten, kdo jako prvý oznamuje vrchnosti zločin jí dosud neznámý, nýbrž i kdo k pátrajícím četníkům při svém výslechu, třebaže k němu došlo z podnětu osoby jiné než vyslýchaného — tvrdí, že určitá osoba spáchala určitý zločin, lhostejno, zda toto udání činí z vlastního popudu či na otázku bezpečnostního orgánu. Lhostejno, zda udavač, jsa sám obviněným, neměl povinnost mluvit pravdu.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1927, Zm II 362/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmáteční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu ve Znojme ze dne 30. června 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem krádeže podle §§ 171, 173, 174 II c), 176 II a) tr. zák. a zločinem utrhání na cti podle § 209 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Po věcné stránce (čís. 9 a) § 281 tr. ř.) namítá zmáteční stížnost, že nelze kvalifikovati jako křivé obviňování ze zločinu a dokonce za vědomé a křivé obviňování, spadající pod trestní sankci § 209 tr. zák., činnost obžalovaného, jenž, vypovídaje jako obviněný, který nemá povinnost mluvit pravdu, při líčení celého průběhu věci a nad to ještě při vlastním doznání k jeho podepření a objasnění byl nucen dotknouti se také součinnosti jiných osob; proto byl prý odsouzen neprávem. Než zmáteční stížnost je na omylu. Obžalovaný byl odsouzen proto, že (vědomě) udal u vrchnosti, t. j. četnickým strážmistrům, kteří ho vyslýchali jako obviněného, již ve vazbě, tři osoby pro vymyšlený zločin krádeže, t. j. za to, že udal ve spojení se jmény oněch tří domnělých spolupachatelů krádeže vědomě vymyšlené skutečnosti, zakládající skutkovou podstatu krádeže takovým způsobem, že jimi byly tyto tři osoby křivě označovány za pachatele zločinu krádeže. »Udati« ve smyslu § 209 tr. zák. znamená tolik jako tvrditi před vrchností; nemůže býti pochybno, že tvrzení takové se může státi i ve formě svědectví nejen před soudem, nýbrž i před bezpečnostním úřadem nebo i jinak k dotazu těchto orgánů,